

* * *

УДК 930:378.4(477–25)“18”

Крижевський А. В.
аспірант, Київський національний
університет ім. Тараса Шевченка
(Україна, Київ), Antonio.Krv89@gmail.com

**АНТИКОЗНАВСТВО В УНІВЕРСИТЕТІ СВ. ВОЛОДИМИРА
В 60–Х – 80–Х РОКАХ ХІХ СТ. В КОНТЕКСТІ ЗАГАЛЬНОЇ
ЛІБЕРАЛІЗАЦІЇ ТА ЗМІН НА ІСТОРИКО–ФІЛОЛОГІЧНОМУ
ФАКУЛЬТЕТІ**

Розглядається розвиток антикознавства в Імператорському Університеті Св. Володимира в контексті змін на історико–філологічному факультеті в 60–80-х роках ХІХ ст. Проаналізовано вплив Статуту 1863 року на викладацьку та наукову діяльність професорів університету. Підкреслено вкрай тяжке становище факультету на початку 60-х років, спричинене протистоянням факультетської спільноти з Радою університету. Встановлюються наслідки введення спеціалізації на історико–філологічному факультеті та створення трьох відділень: класичного, слов'яно–руського та історичного. Розглянуто декілька проектів їх створення, різницю між ними та ймовірний вплив на антикознавство.

Проаналізовано особливості викладання антикознавчого комплексу дисциплін після створення відділень на факультеті та розподілу між ними предметів. Приділено увагу діяльності професорів університету, полем наукових інтересів яких були різні проблеми античної історії. Також виокремлено і проаналізовано вектори викладання антикознавчого комплексу дисциплін.

Ключові слова: Університет Св. Володимира, антикознавство, історико–філологічний факультет, статут 1863 року, історія античності.

Підвалини антикознавчої науки в Університеті Св. Володимира були закладені в початковий період його існування, але подальшому розвитку антикознавства перешкоджала низка причин: обмеження доступу викладачів до передових ідей, недостатньо глибока підготовка спеціалістів з конкретних питань науки та громіздка структура факультету, що не відповідала вимогам часу. Свій відбиток на еволюцію антикознавства наклали поділ факультету на відділення, плутанина з розподілом предметів між ними, текучість кадрів. Тому для виокремлення особливостей розвитку антикознавства потрібно з'ясувати умови, що склалися на факультеті в розглядуваний період, простежити структурні зміни, окреслити групи предметів, що опановували майбутні фахівці з античної проблематики.

Варто зазначити, що цілісного наукового дослідження, присвяченого розвитку антикознавства в університеті Св. Володимира немає. Тематично близькими можна вважати загальні історії університетів, де коротко подається нарис історії факультетів та короткі біографічні відомості про професорів [1; 2]. Також варто відзначити узагальнюючі дослідження, присвячені впливу імперської політики на вищі навчальні заклади [3; 18]. Тому цю статтю можна вважати першою спробою окреслити специфіку розвитку антикознавства в Університеті Св. Володимира.

Ще на початку 60-х років розпочалося протистояння історико–філологічного факультету і Ради університету. Початок конфлікту поклато так звана “Справа Шульгіна” й небажання факультетської спільноти поновити на посаді екстраординарного професора по кафедрі всевітньої історії В. Я. Шульгіна [18, с. 143–144]. Згодом було відмовлено у продовженні служби після виступу років ще декільком професорам факультету.

Так, у 1866 році залишив кафедру всевітньої історії О. І. Ставровський, який, відчуваючи настрій членів Ради університету, вирішив не подавати навіть заяву

на продовження строку служби [18, с. 146]. В 1867 році під час балотування в Раді було відмовлено екстраординарному професору по кафедрі римської словесності і старожитностей А. К. Деллену (ще рік читав римську словесність по найму [12, арк. 13–13зв]) і доктору філософії, ординарному професору С. С. Гогоцькому. Подібна доля спіткала ординарного професора по кафедрі російської словесності А. І. Селіна і заслуженого ординарного професора грецької словесності І. Я. Нейкірха. Неприємності були і в доктора всевітньої історії В. А. Більбасова. Однак варто відзначити, що у зв'язку зі скрутною ситуацією з університетськими кадрами, Гогоцького, Селіна і Більбасова указом міністра освіти Толстого, після прийняття поправки до статуту університету, було повернуто на попередні посади в 1869 році [9, с. 146–147].

Таким чином історико–філологічний факультет в кінці 60-х років перебував у вкрай тяжкому стані. Посади на кафедрах грецької, римської словесності та старожитностей, всевітньої історії та ще декількох, передбачених статутом 1863 року, певний час були вакантними. Від потрясінь середини 60-х років факультет відходив дуже довго. Так, по Статуту 1863 року згідно зі штатним розписом, історико–філологічний факультет мід мати 8 ординарних професорів, 4 екстраординарних і 7 штатних доцентів. А станом на 1874 рік в штаті факультету було 3 ординарних професора, 1 екстраординарний і 8 доцентів [11, арк. 3].

Крім складної кадрової ситуації, свій відбиток на розвиток антикознавства наклали новий Статут 1863 року. Він складався з 12 розділів, що перераховували основні принципи, на яких базувалася діяльність російських університетів загалом та регламентувалися функції підрозділів, факультетів, викладацької та студентської спільноти.

Слід звернути увагу, передусім, на ті пункти Статуту, які мали безпосередній вплив на розвиток антикознавства. Це, зокрема, правила, за якими здійснювалось викладання та готувалися до наукових ступенів молоді вчені, ієрархія викладацьких посад, тощо. Так, розподіл предметів та порядок їх викладання, структура кафедр та самого факультету, обрання стипендіатів та заміщення викладацьких посад, відбір осіб для закордонних відряджень входили до повноважень Ради факультету з подальшим затвердженням вищими інстанціями.

Сьомий розділ Статуту регулював заміщення посад викладачів на факультеті. Вперше в Російській імперії, на основі досвіду німецьких університетів, було запроваджено посаду приват–доцента, який мід залучатися університетом до викладання предметів у будь–якому обсязі та мав змогу сам обирати курс, який читатиме [3, с. 13]. Звання доцента отримували після захисту дисертації ті, хто мав ступінь магістра, приват–доцента і кандидата [2, § 68]. Відтак за цим положенням на історико–філологічному факультеті розпочинали читати лекції відомі антикознавці: Михайло Драгоманов, Федір Міщенко, Юліан Кулаковський (всі вони були випускниками університету Св. Володимира).

Також свій відбиток на розвиток антикознавства наклали структурні зміни на факультеті. З прийняттям нового Статуту імператорських Російських університетів та з реалізацією його положень пов'язана чергова спроба реформувати структуру факультету

(проекти створення відділень розглядалися в 1842, 1849, 1856 роках). Статут передбачав створення відділень, які повинні були розвантажити студентів та сприяти їх глибшій спеціалізації по обраному напрямку. Однак відкриття відділень супроводжувалося боротьбою між факультетською спільнотою та Радою Університету.

Так, на основі §23 історико-філологічний факультет подав до Ради Університету новий проект поділу. Згідно з ним, пропонувалося поділити факультет на три відділення: класичне, слов'яно-руське та історичне, а предмети по кожному відділенню на головні та допоміжні [9, арк. 2–23в]. Проект був розглянутий в Раді університету й відправлений на доопрацювання. Зауваження торкалися розподілу предметів, мовної підготовки істориків (класичні мови були виключені з програм історичного відділення) та викладання філософії [9, арк. 3].

Історико-філологічний факультет переглянув свій проект і вніс уточнення по спірних питаннях. Перероблений варіант передбачав поділ на три відділення, а розподілу предметів на головні і неголовні вже не було. Згідно з ним, антична історія викладалася студентам історичного і класичного відділення, греку і латину слухали на всіх трьох відділеннях [9, арк. 14]. Крім того, до предметів відділення класичної філології було віднесено трактування і коментування римських і грецьких авторів, а також античні старожитності [4, арк. 133в]. Цей варіант був затверджений і відправлений в міністерство. Там була створена спеціальна комісія, яка розглядала подібні проекти всіх університетів імперії. За її дорученням загальні принципи поділу історико-філологічних факультетів були винесені на обговорення Рад в усіх університетах.

Після детального вивчення проблеми в листопаді 1864 року, були ухвалені загальні принципи. Так, комісія дійшла висновку, що створення відділень можливе тільки після заміщення всіх кафедр згідно з статутом 1863 року. Поділ предметів на головні й неголовні передано до компетенції Рад університетів. [4, арк. 223в–23; 5, с. 15].

Так як багато кафедр на факультеті були не заміщені професорами, а сам факультет знаходився в складних стосунках з Радою університету, то поділ був відстрочений. Відбувся він аж у 1867 році. Розподіл студентів між відділеннями проходив при вступі, однак в перші два роки предмети були спільні, а з п'ятого семестру розпочиналася спеціалізація. Варто відзначити, що факультету вдалося добитися поділу на дисциплін на головні та допоміжні. На прикладі антикознавства можна простежити і перші спроби впровадити глибоку спеціалізацію по обраному напрямку. На класичному відділенні головними предметами були грецька та римська словесність і їх складові: історія літератури, старожитності та мови, а допоміжними – історія стародавнього мистецтва та історія Греції і Риму. До головних предметів на відділенні історичних наук були включені всі розділи всесвітньої і російської історії, церковна історія та історія філософії, а до допоміжних – грецька і латинська мови та інші предмети [15, арк. 1013в–102].

Вже через два роки з'ясувалися недоліки запровадженої системи. В 1869 році на факультеті розглядалися декілька проектів, проте дійти згоди по

принциповим питанням не вдалося [15, арк. 104–1043в]. 70–ті ж роки пройшли під знаком боротьби факультетської спільноти за перегляд принципів поділу факультету на відділення та за новий розподіл предметів між цими відділеннями.

В 1872 року професору по кафедрі римської словесності і старожитностей В. І. Модестову було доручено розробити новий проект поділу [5]. Різниця між діючим варіантом і пропозиціями Модестова полягала в наступному: 1) розподіл студентів між відділеннями відбувався після четвертого семестру і складання півкурсів іспитів; 2) в якості допоміжних дисциплін на відділенні історичних наук вводилися грецькі, римські та слов'янські старожитності; 3) більш акцентована спеціалізація після вибору відділення.

Прикладом практичного втілення останнього пункту можна вважати набір дисциплін на класичному та історичному відділеннях. Так, після спільних перших чотирьох семестрів, де викладалися історія античної цивілізації, грека, латина та коментування античних авторів, студенти-класики на 3–му та 4–му курсах вивчали б історію, філософію та історію мистецтва лише античної доби. Студенти історичного слухали б розділи цих предметів (за виключенням історії) присвячені середньовіччю та новому часу [5, арк. 263в–27]. Також на класичному відділенні залишався акцент на грецьку і латинську словесність (коментування авторів, старожитності, історія словесності і літератури). Студенти ж історичного зосереджували увагу на всіх періодах всесвітньої і російської історії, а в якості допоміжних Модестов пропонував греко-римські старожитності. Стародавні мови виключилися із переліку предметів історичного відділення. Детально опанувати грецьку і латину майбутній історик повинен був за перші два роки в університеті.

Майже два роки проект Модестова обговорювався на факультеті. Каменем спотикання знову виступило питання розподілу предметів між відділеннями. Професура шукала ідеальний варіант, який би одночасно сприяв якісній спеціалізації і дозволяв би отримати всебічну підготовку. Після детального обговорення в проект Модестова було внесено певні зміни (вони торкалися педагогіки, церковної історії, історії філософії) [15, арк. 106–1073в].

Цей проект і вищезазначений розподіл антикознавчих дисциплін між відділеннями після обговорення на факультеті був направлений в травні 1874 році в Раду Університету, а звідти в міністерство. Після довготривалого розгляду і цілого ряду уточнень він став основою нового розподілу предметів на історико-філологічному факультеті і офіційно вступив в силу після затвердження міністром в березні 1879 року [15, арк. 132].

Однак зазначена структура викладання антикознавчого комплексу дисциплін на початку 80–х років в силу певних причин мала дещо інший вигляд. Внаслідок відсутності спеціаліста з античності на кафедрі всесвітньої історії (Фортинський і Лучицький займалися середньовіччям, а Драгоманова звільнено в 1875 році), греко-римській історії приділялося досить мало уваги.

Можна виділити декілька векторів викладання антикознавчого комплексу дисциплін: вивчення грецької і

латинської мови, коментування античних авторів різної складності, знайомства зі старожитностями та власне історією античності. Крім того, після заміщення кафедри теорії та історії мистецтв в 1875 році студенти знайомились із греко-римським суспільством також і з мистецького боку.

Із остаточним розподілом переметів між відділеннями було встановлено і фіксовану кількість годин для кожної дисципліни. Так, протягом перших двох років на грецьку і латинську мови виділялося по 5 годин на тиждень, на повний курс всесвітньої історії 6 годин на тиждень. Під час спеціалізації (3–4 курс) на латинську і грецьку словесність відводилося по вісім годин на тиждень на кожну дисципліну протягом кожного року навчання. Із них дві години на старожитності, дві – на історію літератур та 4 – на мову і тлумачення авторів, також по дві години на стародавню історію для студентів класичного та історичного відділень [15, арк. 104зв–106].

Також варто відзначити, що в кінці 70-х років починається впровадження спеціальних курсів на факультеті: морфологія грецького дієслова [16, арк. 46зв] (для бажаючих; доцент Аландський), форми грецького дієслова [17, арк. 6зв] (його ж; для класичного відділення) пояснення античної епіграфіки [17, арк. 6] (для студентів класичного відділення; професор Модестов), нарис історії латинської фонетики та морфології [17, арк. 6зв] (для класиків, доцент Цветаєв) та інші.

Також неможливо представити розвиток антикознавства без особистісного фактору. Викладання антикознавчого комплексу дисциплін відбувалося в межах трьох кафедр: грецької словесності і старожитностей, римської словесності і старожитностей та всесвітньої історії. Але також в цей перелік варто додати і кафедру теорії та історії мистецтва, в межах якої читався курс по історії стародавнього мистецтва.

Після відставки в 1868 році заслуженого ординарного професора І. Я. Нейкірха та доцента К. Ф. Страшкевича кафедра грецької словесності була вакантна до початку 1870-х років. Протягом декількох років, з 1868 – по 1872 рік викладання кафедральних дисциплін було доручено доктору філософії М. Є. Сковрцову [6, арк. 3зв–4]. В 1872–74 роках за підтримки ординарного професора В. І. Модестова на кафедрі почали працювати Ф. Г. Міщенко [11, арк. 8] і П. І. Аландський [10, арк. 15]. Тому на початку 70-х років вдалося вирішити проблему заміщення кафедри грецької словесності і старожитностей.

Після відставки у 1867 році Олександра Карловича Деллена за вислугою років дисципліни по кафедрі Римської словесності один рік викладав доцент Страшкевич [14, арк. 6]. А уже із наступного, 1869, і по 1877 рік кафедру заміщав ординарний професор І. В. Модестов [1, с. 447–449]. Ним був підготовлений і виданий підручник по історії римської літератури. Також Модестов викладав в університеті римські старожитності, коментував авторів та проводив практичні заняття [6, арк. 6; 7, арк. 46зв]. В 1876–77 роках помічником Модестова був І. В. Цветаєв [1, с. 720]. В 1877 році і Модестов (переведений до Санкт-Петербурзької Духовної академії), і Цветаєв (запрошений на роботу в Московський університет) залишили університет, а кафедра стає вакантною. Спочатку вик-

ладання словесності було доручено позаштатному за-служеному ординарному професорові С. С. Гогоцькому [8, арк. 3]. Потім предмети поділили між доцентами Міщенком і Аландським. В жовтні 1878 року був оголошений конкурс на заміщення вакантної кафедри римської словесності. Достойної кандидатури не знайшлося, тому факультет запросив на посаду приват-доцента С. І. Беха, вчителя другої київської гімназії [1, с. 44]. Складна ситуація із кафедрою римської словесності спонукала тодішнього декана В. С. Іконникова виступити з проханням прив'язати кількість годин з класичних мов до особового складу факультету. Проте на цю пропозицію міністр освіти виступив з категоричним запереченням [15, арк. 132–132зв].

Після відходу Шульгіна на кафедрі всесвітньої історії до 1866 року продовжував працювати Ставровський. В 1864 році на посаду приват-доцентів взяли вихованців університету М. П. Драгоманова та В. Г. Авсієнка. Останній пропрацював два роки, тоді як Драгоманов захистив дисертацію [18, арк. 71зв–72зв] і викладав історії Греції, Риму та стародавнього Сходу (вперше в університеті) до 1875 року [18, арк. 75зв]. Після звільнення останнього курс стародавньої історії було поділено між Лучицьким, Фортинським і Аландським. Лучицький читав стародавній схід, Аландський – історію Греції, а Фортинський – історію Риму [4, арк. 1].

Таким чином, лібералізація сприяла проникненню передових ідей з-за кордону, залученню вчених до здобутків світової науки та прийняття нового прогресивного Статуту, що сприяв динамічному розвитку університетської науки. Створення відділень та розподіл факультетського комплексу дисциплін між ними поглибило спеціалізацію і підвищило рівень підготовки, відкривши, тим самим, шлях до формування нової генерації спеціалістів із античної історії. Однак варто відзначити, що в розглядуваний період простежуються і негативні тенденції, які не дозволяли в повній мірі використати потенціал, закладений Статутом 1863, на благо антикознавству. В першу чергу це складна ситуація з кадровим потенціалом. Довгий час вакантні профільні кафедри та висока текучість кадрів не сприяли стабільному розвитку антикознавства. Серйозної шкоди йому також завдало звільнення з університету М. П. Драгоманова, в наслідок чого античну історію викладали побіжно і оглядово.

Список використаних джерел

1. Биографический словарь профессоров и преподавателей Имп. Университета Св. Владимира (1834–1884) / под ред. В. С. Иконникова. – К., 1884.
2. Владимирский-Буданов М. Ф. История Императорского университета Св. Владимира / Михаил Владимирский-Буданов. – К., 1884. – Т. 1. – 674 с.
3. Волосникова Л. М. Университетский устав Российской империи 1863 года – режим академической свободы // История государства и права. – М. : “Юрист”, 2006. – № 5. – С. 13–16.
4. Высшее образование в России. Очерк истории до 1917 года / под ред. Г. Киселева. – М., 1995. – 352 с.
5. Докладные записки профессоров Модестова и Гогоцкого и доцентов Фортинского, Терновского и Мищенко о необходимости реформы преподавания предметов на факультете. – Государственный архив м. Киева (далі – ДАК). – Ф. 16. – Оп. 465/1. – Спр. 912. – 37 арк.
6. О перемещении доцента по кафедре философии Николая Сковрцова доцентом по кафедре Греческой словесности. – ДАК. –

Ф. 16. – Оп. 309. – Спр. 193. – 9 арк.

7. О поручении доцентам Лучицкому, Алландскому и Фортинскому чтения лекций по древней всеобщей истории для студентов историко-филологического факультета. – ДАК. – Ф. 16. – Оп. 315. – Спр. 122. – 2 арк.

8. О поручении чтения лекций по Латинскому языку г. профессору Гогоцкому. – ДАК. – Ф. 16. – Оп. 317. – Спр. 29. – 4 арк.

9. О разделении факультетов на отделения соединения и разделения кафедр и замене одних из них другими и о том, которые из предметов должны быть обязательными для студентов. – ДАК. – Ф. 16. – Оп. 302. – Спр. 222. – 109 арк.

10. Об определении г. Аландского на должность доцента по кафедре греческой словесности. – ДАК. – Ф. 16. – Оп. 313. – Спр. 61. – 19 арк.

11. Об определении г. Мищенко доцентом по кафедре греческой словесности. – ДАК. – Ф. 16. – Оп. 313. – Спр. 184. – 9 арк.

12. Об увольнении от службы профессоров Дяченка и Деллена; а также о поручении проф. Деллену преподавать Римскую словесность по найму. – ДАК. – Ф. 16. – Оп. 306. – Спр. 135. – 23 арк.

13. Общий устав Императорских Российских университетов [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://lib.ru/TEXTBOOKS/ustaw_18.txt.

14. Относительно поручения г. Страшкевичу чтения Греческой и Римской словесности. – ДАК. – Ф. 16. – Оп. 307. – Спр. 281. – 8 арк.

15. По вопросу о разделении историко-филологического факультета на отделения. – ДАК. – Ф. 16. – Оп. 313. – Спр. 145. – 147 арк.

16. Расписание и обозрение лекций на 1876–77 учебный год. – ДАК. – Ф. 16. – Оп. 315. – Спр. 57. – 85 арк.

17. Расписание и обозрение лекций на 1877–78 учебный год. – ДАК. – Ф. 16. – Оп. 316. – Спр. 86. – 75 арк.

18. Формулярные списки служащих университета. – ДАК. – Ф. 16. – Оп. 465/2. – Спр. 4752.

19. Чесноков В. И. Правительственная политика и историческая наука России 60–70-х годов XIX века. Исследовательские очерки / В. И. Чесноков. – Воронеж: Издательство воронежского университета, 1989. – 208 с.

References

1. Biograficheskij slovar' professorov i prepodavatelej Imp. Universiteta Sv. Vladimira (1834–1884) / Pod red. V. S. Ikonnikova. – K., 1884.

2. Vladimirskij-Budanov M. F. Istoriya Imperatorskogo universiteta Sv. Vladimira / Mixail Vladimirskij-Budanov. – K., 1884. – T. 1. – 674 s.

3. Volosnikova L. M. Universitetskij ustav Rossijskoj imperii 1863 goda rezhim akademicheskij svobody // Istoriya gosudarstva i prava. – M.: "Yurist", 2006. – № 5. – S. 13–16.

4. Vysshее obrazovanie v Rossii. Ocherk istorii do 1917 goda / Pod red. G. Kiseleva. – M., 1995. – 352 s.

5. Dokladnye zapiski professorov Modestova i Gogockogo i docentov Fortinskogo, Ternovskogo i Mishhenko o neobходимosti reformy prepodavaniya predmetov na fakul'tete. – Derzhavnyy arkhiv m. Kyieva (dali – ДАК). – Ф. 16. – Оп. 465/1. – Спр. 912. – 37 арк.

6. О перемещении доцента по кафедре философии Николая Skvortcova docentom po kafedre Grecheskoj slovesnostidali. – ДАК. Ф. 16. – Оп. 309. – Спр. 193. – 9 арк.

7. О поручении доцентам Лучицкому, Алландскому и Фортинскому чтения лекций по древней всеобщей истории для студентов историко-филологического факультета. – ДАК. – Ф. 16. – Оп. 315. – Спр. 122. – 2 арк.

8. О поручении чтения лекций по Латинскому языку г. профессору Гогоцкому. – ДАК. – Ф. 16. – Оп. 317. – Спр. 29. – 4 арк.

9. О разделении факультетов на отделения соединения и разделения кафедр и замене одних из них другими и о том, которые из предметов должны быть обязательными для студентов. – ДАК. – Ф. 16. – Оп. 302. – Спр. 222. – 109 арк.

10. Об определении г. Аландского на должность доцента по кафедре греческой словесности. – ДАК. – Ф. 16. – Оп. 313. – Спр. 61. – 19 арк.

11. Об определении г. Мищенко доцентом по кафедре греческой словесности. – ДАК. – Ф. 16. – Оп. 313. – Спр. 184. – 9 арк.

12. Об увольнении от службы профессоров Дяченка и Деллена; а также о поручении проф. Деллену преподавать Римскую словесность по найму. – ДАК. – Ф. 16. – Оп. 306. – Спр. 135. – 23 арк.

13. Obshhij ustav Imperatorskix Rossijskix universitetov [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu: http://lib.ru/TEXTBOOKS/ustaw_18.txt.

14. Otnositel'no porucheniya g. Strashkevichu chteniya Grecheskoj i Rimskoj slovesnosti. – ДАК. – Оп. 307. – Спр. 281. – 8 арк.

15. Po voprosu o razdelenii istoriko-filologicheskogo fakul'teta na otdeleniya. – ДАК. – Ф. 16. – Оп. 313. – Спр. 145. – 147 арк.

16. Raspisanie i obozrenie lekcij na 1876–77 uchebnyj god. – ДАК. – Ф. 16. – Оп. 315. – Спр. 57. – 85 арк.

17. Raspisanie i obozrenie lekcij na 1877–78 uchebnyj god. – ДАК. – Ф. 16. – Оп. 316. – Спр. 86. – 75 арк.

18. Formulyarnye spiski sluzhashhix universiteta. – ДАК. – Ф. 16. – Оп. 465/2. – Спр. 4752.

19. Chesnokov V. I. Pravitel'stvennaya politika i istoricheskaya nauka Rossii 60–70-x godov XIX veka. Issledovatel'skie ocherki / V. I. Chesnokov. – Voronezh: Izdatel'stvo voronezhskogo universiteta, 1989. – 208 s.

Kryzhevskiy A. V., postgraduate, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine, Kyiv), antonio.Krv89@gmail.com

Classical Studies at the St. Vladimir University in the 60s – 80s of the XIX century in the context of a general liberalization and changes in the Faculty of History and Philology

The article considers the development of Classics in the Imperial University of St. Vladimir in the context of changes to the historical-philological faculty of 60 and 80 years of the nineteenth century. It analyzes the impact of the statute in 1863 for teaching and research activity university professor. Emphasized the extremely difficult situation of the faculty in the early 60s caused confrontation Faculty Council of the University community. The author establishes the implications of specialization in the historical-philological faculty and the creation of three departments: classical, slavic-russian and historical. However, he is considering a number of projects to create them, the difference between them and the likely impact on Classics.

The author analyzes the features of teaching complex subjects of Classics after the establishment of branches in the faculty and distribution between subjects. Attention is paid to university professors, which Research interests were various problems of ancient history. Also singled out and analyzed vectors of teaching complex subjects of Classics.

Keywords: Saint Vladimir University, Classics, Faculty of History and Philology, the history of classical antiquity.

Крижевський А. В., аспірант, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка (Україна, Київ), antonio.Krv89@gmail.com

Антиковедение в Университете Св. Владимира в 60-х – 80-х годах XIX века в контексте общей либерализации и изменений на историко-филологическом факультете

Рассматривается развитие антиковедения в Императорском Университете Св. Владимира в контексте изменений на историко-филологическом факультете в 60–80-х годах XIX в. Проанализировано влияние устава 1863 года на преподавательскую и научную деятельность профессоров университета. Подчеркнуто тяжелейшее положение факультета в начале 60-х годов, вызванное противостоянием факультетского сообщества с Советом университета. Устанавливаются последствия введения специализации на историко-филологическом факультете и создание трех отделений: классического, славяно-русского и исторического. Рассмотрено несколько проектов их создания, разницу между ними и предполагаемое воздействие на антиковедение.

Проанализированы особенности преподавания антиковедческого комплекса дисциплин после создания отделений на факультете и распределения между ними предметов. Уделено внимание профессорам университета, полем научных интересов которых были различные проблемы античности. Также выделены и проанализированы векторы преподавания антиковедческих дисциплин.

Ключевые слова: Университет Св. Владимира, антиковедение, историко-филологический факультет, устав 1863 года, история античности.

* * *

УДК 930.1/2: 378(477) “18/19”

Ховрич С.М.

кандидат історичних наук, доцент, докторант,
Національний технічний університет України
“Київський політехнічний інститут”
(Україна, Київ), s.khovrych@ukr.net

КУЛЬТУРНЕ ДОЗВІЛЛЯ ЯК СКЛАДОВА ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ДЕЯКИХ ВИШАХ ПІДРОСІЙСЬКОЇ УКРАЇНИ НАПРИКІНЦІ XIX – ПОЧАТКУ XX СТ.

Проаналізовані головні аспекти організації культурного дозвілля в деяких вищих навчальних закладах підросійської України, а також виділені тогочасні ключові проблеми та досліджені шляхи їх подолання в цій сфері в умовах

Збірник наукових праць “Гілея: науковий вісник”